

Samenwerkingsovereenkomst academisch onderwijs in de Koepel

Conceptversie 19 december 2018

Partijen,

1. De publiekrechtelijke rechtspersoon **de gemeente Haarlem**, zetelend te Haarlem, met adres: (2011 RD) Haarlem, Grote Markt 2, ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 34369366, te dezen krachtens artikel 171, eerste/tweede lid, van de Gemeentewet rechtsgeldig vertegenwoordigd door [], *burgemeester/wethouder/gevolmachtigde*, zulks ter uitvoering van het besluit van [] met kenmerk [], hierna te noemen: "Gemeente";
2. De besloten vennootschap onder Duits recht, **SRH Higher Education GmbH**, gevestigd en kantoorhoudende aan de Bonhoefferstrasse 1, 69123 te Heidelberg, ingeschreven in het handelsregister van het Amtsgericht Mannheim onder nummer HRB 725188, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer prof. dr. H.C. Jorg Winterberg, hierna te noemen: "SRH";
3. De besloten vennootschap **Global School of Entrepreneurship Holding B.V.**, gevestigd en kantoorhoudende aan de Wibautstraat 131 D, 1091 GL te Amsterdam, ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 71035486, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer T.P.M.M. Timmerman, hierna te noemen: "GSE";
4. De **Stichting DUWO**, gevestigd en kantoorhoudende aan de Professor Schermerhornstraat 4, 2628 PZ te Delft, ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 27220173, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door mevrouw H.M. de Vreese, hierna te noemen: "DUWO";
5. De **Stichting Panopticon**, gevestigd en kantoorhoudende aan de Harmenjansweg 4, 2031 WK te Haarlem, ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 64646173, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door mevrouw J.J. van de Sande en de heer G. Erents, hierna te noemen: "Panopticon";

Voorgenoemde partijen hierna gezamenlijk te noemen: "Partijen";

Overwegingen:

1. Panopticon is in 2015 opgericht als gevolg van een burgerinitiatief "Open de Koepel" met het doel om (onder meer) de voormalige gevangenis De Koepel in Haarlem met bijbehorende administratiegebouw, twee directiewoningen en voorplein, hierna te noemen "De Koepel", te ontwikkelen op een dusdanige manier dat De Koepel behouden blijft en het gebruik van De Koepel in positieve zin bijdraagt aan het sociale en culturele leven in Haarlem;
2. Met het onder 1. genoemde doel voor ogen hebben Panopticon en de Gemeente op 14 maart 2017 een koopovereenkomst gesloten, waarin (onder meer) is opgenomen dat Panopticon voor eigen rekening en risico in De Koepel met omliggend terrein, onder meer, een geaccrediteerd zgn. University College met campusgebied realiseert (hierna: "de Koopovereenkomst");

3. Panopticon heeft gelet op het onder 1 bepaalde een plan voor de invulling van De Koepel samengesteld, uitgaande van (onder meer) het gebruik van De Koepel voor (academisch) onderwijs, start-ups en culturele voorzieningen en -instellingen, met inachtneming van de “Nota van Eisen en Ambities”, zoals vastgesteld door de Gemeente op 14 juli 2016 en genoegzaam bekend is aan Partijen;
4. Panopticon heeft op 18 januari 2018 een Letter of Intent (hierna te noemen: “LOI”) met twee onderwijsaanbieders gesloten, namelijk met SRH en GSE, om het hiervoor genoemde plan tot stand te brengen. SRH en GSE hebben aangegeven gezamenlijk een nieuwe (onderwijs)instelling (hierna te noemen: “de Entiteit”) op te richten, zoals in artikel 2 van deze Samenwerkingsovereenkomst is genoemd, die de exploitatie van het onderwijsprogramma voor diens rekening neemt en daartoe een (langdurige) huurovereenkomst met Panopticon sluit;
5. De Gemeente heeft bij brief van 17 april 2018 aan Panopticon groen licht gegeven om samen met SRH en GSE de LOI verder uit te werken. Deze Samenwerkingsovereenkomst is een gevolg van de intenties zoals verwoord in de LOI en de bij de Gemeente naar aanleiding van de LOI gerezen vragen;
6. Op 27 november 2018 hebben SRH en GSE in samenwerking en onder regie van Panopticon een voorstel opgesteld, met een gedetailleerd plan hoe zij, in nauwe samenwerking met de Gemeente, het (academische) onderwijsprogramma in De Koepel willen realiseren, integraal met de door DUWO te realiseren campus. Dit voorstel van 27 november 2018 (hierna te noemen: “het Voorstel”) is bijgevoegd als **bijlage 1** bij deze Samenwerkingsovereenkomst en wordt geacht integraal onderdeel hiervan uit te maken. Het Voorstel geeft richting voor samenwerking met behoud van de benodigde flexibiliteit teneinde het beoogde doel van deze overeenkomst te bereiken;
7. Panopticon heeft met inachtneming van de genoemde Nota van Eisen en Ambities een plan opgesteld voor de herontwikkeling van De Koepel. De focus bij de herontwikkeling ligt op academisch onderwijs en -onderzoek. Daarvoor wordt ten minste 4.000 m² bvo van het plan bestemd voor academisch onderwijs en cultuur. De Koepel wordt getransformeerd in een multifunctioneel gebouw met mogelijkheid van dubbelgebruik van ruimten. De Koepel wordt vervolgens opengesteld voor het publiek, met ruimten voor start-ups, sociale functies, horeca en cultuur;
8. Panopticon heeft het omliggende terrein bij De Koepel met toestemming van de Gemeente verkocht en geleverd aan twee woningcorporaties, namelijk DUWO en Elan Wonen, die tot doel hebben dat terrein te ontwikkelen;
9. DUWO heeft (in samenwerking met Elan Wonen) een plan opgesteld voor de herontwikkeling van het omliggende terrein naar een campus met 250 studentenwoningen met campus-ondersteunende voorzieningen, welke voorzieningen ook worden opengesteld voor de buurt;
10. Om De Koepel en het omliggende terrein te (her)ontwikkelen hebben Panopticon, DUWO en Elan Wonen gezamenlijk een integraal stedenbouwkundig plan ontwikkeld dat zij zullen uitwerken naar een bij de Gemeente in te dienen definitief ontwerp voor een bestemmingsplanprocedure, die al dan niet gecoördineerd met (een) omgevingsvergunning(en) door de Gemeente zal worden gevoerd;
11. Elan Wonen is geen partij bij deze Samenwerkingsovereenkomst vanwege het ontbreken van een directe relatie met het onderwijsprogramma en studentenhuisvesting. Elan Wonen is echter wel partij bij een samenwerkingsovereenkomst tussen Panopticon, DUWO, Elan Wonen en HBB (de laatste is de ontwikkelaar van de parkeerkelder en aannemer voor de

- overige constructieve activiteiten). De Gemeente en SRH en GSE zijn geen partij bij die andere samenwerkingsovereenkomst;
12. De planning is zo ver gevorderd dat gemaakte concrete plannen binnenkort in procedure kunnen worden genomen;
 13. Partijen zien de noodzaak om tot een Samenwerkingsovereenkomst te komen waarin verantwoordelijkheden, commitment en rolverdeling van Partijen zijn neergelegd;
 14. De ontwikkeling van De Koepel en het omliggende terrein is bovendien in een fase beland waarbij Panopticon en SRH en GSE met de Gemeente deze Samenwerkingsovereenkomst wensen te sluiten, zodat zij tot realisatie van de voorgenoemde plannen kunnen komen, zoals ook is omschreven in het Voorstel, waarbij de verplichtingen en verantwoordelijkheden van de Gemeente nooit verder reiken dan de grenzen van haar publiekrechtelijke bevoegdheden en -verantwoordelijkheden en het staatssteun- en aanbestedingsrecht toestaan;
 15. Panopticon neemt binnen deze Samenwerkingsovereenkomst een faciliterende rol in voor de ingegane projectfase. Deze Samenwerkingsovereenkomst laat echter de uit de Koopovereenkomst voortvloeiende rechten en verplichtingen tussen Panopticon en de Gemeente onverlet.

Zijn het volgende overeengekomen,

Artikel 1. Doel van de overeenkomst

1. Deze Samenwerkingsovereenkomst brengt tussen Partijen een samenwerking tot stand met tot doel:
 - a. De realisatie van een onderwijsinstituut met een geaccrediteerd en/of door de Nederlands Vlaams Accreditatie Organisatie (hierna te noemen: "NVAO") erkend academisch onderwijsprogramma, bij voorkeur in Joint Program met accreditatie van de Akkreditierungsrat, met aansluiting bij de samenleving en arbeidsmarkt, zoals omschreven in het Voorstel;
 - b. De herontwikkeling van De Koepel door Panopticon naar een multifunctioneel gebouw voor academisch onderwijs en -onderzoek;
 - c. De herontwikkeling van het omliggende terrein bij De Koepel door DUWO voor een aan het academisch onderwijsprogramma gerelateerde studentenhuysvesting en campus-ondersteunende voorzieningen;
 - d. De tijdige voorbereiding van een planologische procedure voor de onder b. en c. genoemde ontwikkeling, inclusief de daarvoor benodigde en te sluiten anterieure overeenkomsten tussen de Gemeente met Panopticon enerzijds en de Gemeente en DUWO (en Elan Wonen) anderzijds, met het oog op wettelijk verplicht kostenverhaal van de Gemeente.

Artikel 2. Onderwijs

1. SRH en GSE hebben de intentie om voor eigen rekening en risico de 'University of small and medium business' (naam kan nog wijzigen) op te richten, met een aanbod van verscheidende academische opleidingen en onderzoek gericht op digitalisering, het ondernemerschap en de

circulaire economie en met een focus op het ontwikkelen van “Business en Bildung”, zoals verwoord in het Voorstel;

2. Waar in dit artikel wordt gesproken over SRH en GSE wordt tevens verstaan de door deze partijen op te richten en onder hun verantwoordelijkheid vallende Entiteit.
3. SRH en GSE zetten meerdere bachelorprogramma’s op die, afhankelijk van de oplevering van De Koepel, naar verwachting in 2021 zullen starten;
4. Hierna breiden SRH en GSE deze programma stapsgewijs uit met onderzoek en een academische leeromgeving (bibliotheek e.d.) die nodig zijn voor accreditatie van het bachelorsprogramma op een academisch niveau, zoals omschreven in het Voorstel;
5. SRH en GSE spannen zich ten uiterste in om de onder 4. genoemde academische accreditatie voor de bachelorprogramma’s te verkrijgen op basis van een “joint program” tussen de Duitse en Nederlandse partijen, via het Duitse Akkreditierungsrat en/of het NVAO, zoals omschreven in het Voorstel;
6. SRH en GSE hebben de intentie om naast de onder 3. genoemde bachelorprogramma’s een master en een PhD programma op te zetten;
7. Panopticon, SRH en GSE spannen zich – binnen de grenzen van het redelijke – in om alsnog academische accreditatie van het onderwijs in De Koepel te verkrijgen, als de academische accreditatie van het bachelorprogramma niet volgens het Voorstel kan worden verkregen en/of evenmin binnen de al dan niet door het Duitse Akkreditierungsrat en/of NVAO hangende het in behandeling zijnde accreditatieverzoek geboden extra termijn;
8. In de situatie waarbij accreditatie als bedoeld onder 7. alsnog uitblijft, treden Panopticon, SRH, GSE en de Gemeente in overleg om tot een alternatief plan om tot een academische accreditatie te komen, waarvoor SRH en GSE een voorstel zal doen. In het geval Partijen alsdan tot een alternatief plan komen, stellen SRH en GSE alles in hun macht om binnen een redelijke termijn en onder redelijke voorwaarden academische accreditatie voor dat alternatieve plan te verkrijgen;
9. Panopticon, SRH/GSE en de Gemeente zullen zich in onderling overleg binnen het redelijke inspannen hun netwerk in te zetten om waar mogelijk de komst van het (academisch) onderwijs te bespoedigen;
10. De Gemeente zal zich binnen het redelijke inspannen om relaties te ontwikkelen met andere onderwijsinstellingen, het bedrijfsleven en andere organisaties en binnen de grenzen van haar publiekrechtelijke bevoegdheden en -verantwoordelijkheden en het staatssteun- en aanbestedingsrecht, teneinde de condities te realiseren waarbinnen (onder meer) de academische leeromgeving en een openbaar toegankelijke universiteitsbibliotheek tot stand kunnen komen en daarvoor tevens samenwerkingen te stimuleren met andere onderwijs- en onderzoeksinstituten;
11. Panopticon, SRH/GSE en de Gemeente werken gezamenlijk aan goede relaties met de samenleving en de arbeidsmarkt zoals beschreven in het Voorstel;
12. Panopticon, SRH/GSE en de Gemeente (de laatstgenoemde binnen de grenzen van haar publiekrechtelijke bevoegdheden en -verantwoordelijkheden en het staatssteun- en aanbestedingsrecht) spannen zich in om het onderwijs in De Koepel toegankelijk te maken voor “eerste-generatie-studenten” en/of minder welvarende studenten uit Haarlem en de regio.

Artikel 3. Joint Research Center

1. Onverminderd het over het onderwijs bepaalde in artikel 2 werken SRH/GSE, Panopticon en de Gemeente ter versterking van de academische leeromgeving gezamenlijk aan een plan van aanpak en een positieve businesscase voor het opzetten van een gemeenschappelijk onderzoeksinstituut waar behalve het academische onderzoek van SRH en GSE, of de door hen nog op te richten Entiteit, ook onderzoek van andere instituten, het bedrijfsleven en overheden plaatsvindt op de specifieke 'Haarlemse' thema's (hierna te noemen: "Joint Research Center"). Partijen realiseren zich dat de Gemeente hierbij gebonden is bij de grenzen bepaald door het staatssteun- en aanbestedingsrecht.

Artikel 4. Stedenbouwkundig plan

1. Panopticon en DUWO (in samenwerking met Elan Wonen) herontwikkelen voor eigen rekening en risico De Koepel en het omliggende terrein in goede samenspraak en samenhang, tot een academische campusomgeving als bedoeld in artikel 1, waar de bedoelde University for small en medium business (titel kan nog worden aangepast) zal worden opgericht en waar studenten kunnen leven en studeren. Voor dat doel hebben Panopticon en DUWO (gedeeltelijk in samenwerking met Elan Wonen) een stedenbouwkundig plan voorbereid en geven daar op een korte termijn gevolg aan door het indienen van een aanvraag bij het bevoegde bestuursorgaan van de Gemeente;
2. Panopticon is verantwoordelijk voor de herontwikkeling van De Koepel conform het daarvoor opgestelde stedenbouwkundige plan. Hiertoe dient Panopticon een aanvraag in voor de benodigde omgevingsvergunning(en) voor (onder meer) de restauratie en renovatie van De Koepel, waarbij op zijn minst 4.000 m² bvo van De Koepel bestemd is voor het gebruik ten behoeve van academisch onderwijs en cultuur;
3. DUWO (in gedeeltelijke samenwerking met Elan Wonen) is verantwoordelijk voor het realiseren van 250 studentenwoningen en campus-ondersteunende voorzieningen op het omliggende terrein bij De Koepel, als onderdeel van de campus, zoals omschreven in artikel 1 sub c van deze Samenwerkingsovereenkomst. DUWO vraagt voor dat doel tijdig de benodigde omgevingsvergunning(en) aan voor de renovatie van bestaande gebouwen en de nieuwbouw in overeenstemming met het stedenbouwkundige plan;
4. De Gemeente is bereid om aan de voorgenomen (her)ontwikkeling haar medewerking te verlenen door tijdig een bestemmingsplanprocedure ten behoeve van de realisatie als genoemd in artikel 1 onder b. en c. voor te bereiden en anterieure overeenkomsten met Panopticon respectievelijk DUWO (en Elan Wonen) te sluiten, zulks onverminderd de publiekrechtelijke bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de Gemeente. Indien de Gemeente op grond van vigerende wet- en regelgeving, dan wel besluiten van hogere overheden, dan wel rechterlijke uitspraken gehouden is om op een bepaalde wijze gebruik te maken van haar publiekrechtelijke bevoegdheden, dan wel op bepaalde wijze gehoor te geven aan haar publiekrechtelijke verantwoordelijkheden, en zij daardoor geen uitvoering kan geven aan deze overeenkomst, levert zulks geen (toerekenbare) tekortkoming van de Gemeente op. Partijen zullen in dat geval in overleg treden.

Artikel 5. Huurafspraken

1. SRH en GSE spannen zich binnen het redelijke in voor de duur van 10 jaar een huurovereenkomst met Panopticon aan te gaan (onder de opschortende voorwaarde dat een onherroepelijke omgevingsvergunning wordt verkregen en een positieve business case is verkregen uiterlijk 1 juli 2019 en onder de ontbindende voorwaarde dat de opleiding accreditatie verkrijgt) voor de huisvesting van onderwijs in De Koepel. Op basis hiervan kunnen (onderwijs)partijen zich verbinden om ruimten in De Koepel te huren;
2. SRE/GSE spannen zich binnen het redelijke in om verdere afspraken met DUWO te maken over de wijze van verhuur van studentenwoningen, waarbij studenten aan de onderwijsinstelling in De Koepel voorrang krijgt boven studenten aan andere onderwijsinstellingen.

Artikel 6. Allonge / rangorde

1. Indien en voor zover afspraken in deze Samenwerkingsovereenkomst afwijken ten opzichte van de afspraken in de Koopovereenkomst tussen Panopticon en de Gemeente van 14 maart 2017 en de daarbij behorende allonge en de rectificatieakte van 5 juni 2018, zijn de Koopovereenkomst, de rectificatieakte en de genoemde allonge leidend, tenzij deze afwijkende afspraken expliciet worden neergelegd in een allonge bij de koopovereenkomst en gesloten tussen de daarbij betrokken partijen.
2. In geval van strijdigheid tussen de bijlage(n) bij deze Samenwerkingsovereenkomst en een of meer bepalingen in de Samenwerkingsovereenkomst prevaleren de bepalingen van deze Samenwerkingsovereenkomst.

Artikel 7. Inrichten projectorganisatie

1. Ter uitvoering van deze Samenwerkingsovereenkomst richten Partijen een projectorganisatie in, met onder meer een stuurgroep en een projectgroep, waarin vertegenwoordigers van de Partijen deelnemen;
2. De projectorganisatie heeft tot doel om:
 - a. Relaties tot stand te brengen met academisch onderwijs in de gemeente Haarlem en de omgeving;
 - b. Samenwerkingen tot stand te brengen met het bedrijfsleven om het onderwijsprogramma af te stemmen op regionale behoeften;
 - c. Financiering door overheden (niet zijnde de Gemeente, binnen de grenzen van het staatssteun- en aanbestedingsrecht), instellingen en bedrijven te verkrijgen voor onderwijs en onderzoek;
 - d. Een goed ondernemersklimaat in De Koepel te realiseren om bedrijven en instellingen aan te trekken.
3. De taken en verantwoordelijkheden van de stuurgroep worden in onderling overleg bepaald. De vertegenwoordiger van Panopticon in de stuurgroep is voorzitter van de stuurgroep.
4. De taken en verantwoordelijkheden van de projectgroep worden in onderling overleg bepaald. De vertegenwoordiger van Panopticon in de projectgroep is voorzitter van de projectgroep.
5. De projectgroep vormt drie subgroepen die zorg dragen voor de verdere uitwerking van het Voorstel en in het bijzonder het daarover bepaalde in artikelen 2 en 3:

- a. Onderwijs: SRH en GSE hetzij de Entiteit adviseren over het uitwerken van het curriculum van het onderwijsprogramma en het voorbereiden / behalen van de accreditatie.
 - b. Campus: Panopticon, SRH/GSE en Duwo organiseren de huisvestingsafspraken voor huurders en gebruikers aangaande de huisvesting op en gebruik van de campus;
 - c. Triple Helix: de (op te richten) Entiteit en de Gemeente werken gezamenlijk om aansluiting en samenwerkingsverbanden te creëren binnen de Metropoolregio Amsterdam en het bedrijfsleven in Haarlem en omgeving en waar mogelijk gezamenlijk op te trekken in het op te richten Joint Research Center.
6. Het onafhankelijke management van de onderwijsinstelling leidt ertoe dat elke regeling in deze overeenkomst die geen betrekking heeft op SRH / GSE of de Entiteit, evenals beslissingen door een sturend comité of projectgroep zoals vermeld in Artikel 6 van deze overeenkomst, die de economische situatie van de academische instelling negatief kan beïnvloeden, door andere bronnen moet worden gefinancierd en niet op de kosten en het risico van SRH/GSE of de Entiteit, tenzij zij daarmee instemt.

Artikel 8. Ontbindende voorwaarden

1. Deze Samenwerkingsovereenkomst wordt aangegaan onder de ontbindende voorwaarde dat de Gemeente besluit af te zien van het ontbindingsrecht als bedoeld in artikel 20A van de Koopovereenkomst (18A in de rectificatie akte). Dit besluit wordt genomen op of omstreeks 1 april 2019. De Samenwerkingsovereenkomst kan op initiatief van een van de partijen worden ontbonden, als de Gemeente van het hiervoor genoemde ontbindingsrecht gebruik heeft gemaakt.
2. Deze Samenwerkingsovereenkomst wordt aangegaan onder de ontbindende voorwaarde dat een onherroepelijke omgevingsvergunning wordt verkregen voor de herontwikkeling van De Koepel en voor de ontwikkeling van een campus, beide binnen de kaders van de Nota van Eisen en Ambities van de Gemeente en als bedoeld in artikel 1. Indien een verleende omgevingsvergunning wordt vernietigd door de rechtbank, dan wel Raad van State, dan treden partijen in overleg over hoe verder te gaan, doch kan deze Samenwerkingsovereenkomst op initiatief van een van de Partijen worden ontbonden.
3. Deze Samenwerkingsovereenkomst kan op initiatief van een van de Partijen worden ontbonden indien de accreditatie door de NVAO uitblijft, nadat uiterste inspanningen als beschreven in artikel 3 van deze Samenwerkingsovereenkomst zijn verricht. Verplichtingen uit deze Samenwerkingsovereenkomst komen daarbij te vervallen, maar laat de mogelijkheid onverlet voor Panopticon, SRE en/of GSE om hun activiteiten voort te zetten. Partijen treden dan met elkaar in overleg.
4. Ingeval de Samenwerkingsovereenkomst wordt ontbonden, kunnen partijen onderling geen aanspraak maken op een vergoeding van welke aard of vorm dan ook.

Artikel 9. Geschillen

1. Partijen zullen het ontstaan van geschillen zoveel mogelijk trachten te voorkomen door middel van het voeren van overleg. Geschillen – van welke aard en omvang ook, daaronder mede begrepen die, welke slechts door één der Partijen als zodanig wordt beschouwd – die

naar aanleiding van of op grond van deze Overeenkomst mochten ontstaan, zullen worden voorgelegd aan de daartoe bevoegde rechter te Haarlem, onverminderd het recht op hoger beroep of cassatie en onverminderd het recht van Partijen om hun geschil op basis van een gezamenlijk besluit te laten beslechten op basis van arbitrage of mediation.

Artikel 10. Duur en looptijd van deze Samenwerkingsovereenkomst

1. Deze Samenwerkingsovereenkomst geldt, met inachtneming van het bepaalde in artikel 8, lid 1, vanaf het moment van ondertekening tot het moment waarop de doelen en afspraken in deze Samenwerkingsovereenkomst zijn bereikt danwel zijn uitgewerkt, met dien verstande dat de Samenwerkingsovereenkomst in ieder geval eindigt op 31 december 2023 of zoveel eerder als later als Partijen schriftelijk overeenkomen.

Artikel 11. Binding en wijziging van de overeenkomst

1. Geen aanpassing, wijziging of toevoeging aan deze Samenwerkingsovereenkomst zal bindend zijn tussen Partijen, tenzij deze schriftelijk is vastgelegd en ondertekend door alle Partijen.
2. Deze Samenwerkingsovereenkomst is uitsluitend bindend voor de respectievelijke partijen op grond van de artikelen waarin zij expliciet zijn genoemd.
3. Voor wat betreft “de Entiteit”, zijn partijen zich bewust van het feit dat de governance en management van “de Entiteit” wordt bepaald door de Nederlandse (en mogelijk Duitse) wetgeving hoger onderwijs, die mogelijk onafhankelijkheid van de university of small & medium business en zijn academische leeromgeving van andere instellingen vereist.

Artikel 12. Forum en rechtskeuze

1. Op deze Samenwerkingsovereenkomst is Nederlands recht van toepassing. Geschillen over de uitvoering van deze Samenwerkingsovereenkomst worden in eerste aanleg voorgelegd aan de bevoegde rechtbank te Haarlem.

Aldus opgemaakt in vijfvoud en door partijen ondertekend,

Te Haarlem, *datum*